

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging afd. Bevelanden

't Heelblaadje

40^e jaargang, nummer 2023 - 1

Jaarverslagen 2022 van de werkgroepen

Spanners en uilen

Broedseizoen 2022 in de Delta

Inhoud nummer 2023 – 1

Van de voorzitter	3
Agenda voorjaar 2023	6
Bericht van de penningmeester.	8
Jaarverslag 2022 secretaris KNNV-afdeling Bevelanden	8
Jaarverslag 2022 KNNV-Beheerswerk-groep	9
Jaarverslag 2022 Paddenstoelen Werkgroep Zeeland	10
Jaarverslag 2022 VWG.....	15
Jaarverslag 2022 van de Strandwerkgroep Neeltje Jans.....	17
Jaarverslag 2022 Plantenwerkgroep	19
Over spanners en uilen	23
Klimop.....	27
Broedseizoen Lepelaar 2022 in de Delta.....	31
Beheerswerk groep, geweldige inzet.....	33
In memoriam Johan de Jong.....	36
KNNV Bevelanden.....	39

Colofon

't Heelblaadje is een uitgave van KNNV-afdeling Bevelanden. Het verschijnt 4 keer per jaar en wordt aan alle leden en donateurs toegestuurd.

Redactie: Karin Klip, Truus Step, Pieter Steennis (verzending gedrukte exemplaren) en Justus van den Berg (opmaak).

Kopij a.u.b. opsturen/e-mailen naar Truus Step, Zuidpolderdijk 4, 4435 PW Baarland of e-mail truus.step@kpnmail.nl.

Uiterste inleverdata: 1 maart, 1 juni, 1 september en 1 december.

't Heelblaadje verschijnt (uiterlijk) ongeveer 14 dagen na deze data.

Van de voorzitter

Door: Johan Eckhardt

In deze inleiding bespreek ik kort een aantal zaken die onze vereniging aangaan; het 90-jarig bestaan, een aantal bestuurszaken, de landelijke beleidsraad, de fotowedstrijd en ik sluit af met een natuurbeleefmoment.

90 jaar KNNV

De geschiedenis van onze afdeling was voor mij vrij onbekend. In 1932 werd de afdeling Walcheren opgericht, in 1933 de afdeling Bevelanden. Na de oorlog zijn ze samengegaan tot de afdeling Zeeland, in de jaren zeventig is de afdeling Zeeland opgesplitst in de huidige twee afdelingen. We bestaan dus negentig jaar! Dit gaan we vieren door middel van een symposium. In dit symposium staat het belang van vrijwilligers voor de natuurstudie centraal en al zeg ik het zelf, het is een mooi programma geworden.

Het bestuur heeft vergaderd en we hebben besloten dat we uit het Tigchelaarfonds €500,- betalen voor het blijvende aandenken aan ons jubileum.

Fotowedstrijd en bestuur

Het Heelblaadje wordt een kwartaalblad. Het thema van de fotowedstrijd in 2023 wordt "water" en voor meer energie vanuit het bestuur zoeken we nieuwe bestuursleden, we zijn nog steeds niet voltallig en daar moet maar eens een einde aan komen.

Mossenwerkgroep

Gerard Kerpel en ondergetekende sluiten ons iedere vrijdag aan bij de mossenwerkgroep van de KNNV afd. Roosendaal om de mossen van de

Brabantse Wal te inventariseren. Dat is erg leuk en dat blijven we doen. Ik heb links en rechts eens gepeild en mogelijk zijn er kansen om een Zeeuwse Mossenwerkgroep op te richten. Het idee is om dit najaar te starten als het lukt. We starten met de mossen en afhankelijk van de kennis volgen de korstmossen. Dus als je mee wilt doen of oriënteren neem dan contact op met ondergetekende.

Landelijke KNNV

Via Zoom heb ik de vergadering van de beleidsraad van de landelijke KNNV bijgewoond. De belangrijkste onderwerpen waren: het voortschrijdende beleidsplan, evaluatie pr-campagne en de procedure naamswijziging KNNV.

Wat betreft het beleidsplan, puntsgewijs volgens de speerpunten:

1. "Ontdek en beleef": momenteel vooral aandacht voor de minicursussen
2. "Bescherm": we gaan meedoen met de "Gouden Vrijwilliger", wat dat is kon niet verteld worden.
3. "Organiseer": dat ging over de organisatie en daar wordt goede vooruitgang geboekt.

De pr-campagne was een succes, al vonden sommige oudere vertegenwoordigers het dubieus. Er was een campagne via facebookadvertenties

voor de week van de veldbiologie: 350.00 mensen hadden de advertentie gezien, 5.000 hadden gekeken, echter van de 1970 deelnemers waren er 13 die dankzij de advertenties deelnamen aan de week van de veldbiologie. Het probleem was vooral het niet aansluiten van de websites als er doorverbonden wordt. Een verbeterpunt. De kosten waren overigens € 3.800. De naamsbekendheid was wel gestegen en dat was het hoofddoel. De campagne gaat door voor "De Week van de Biodiversiteit" in de laatste week van mei met daarin het Pinksterweekend. Deze week komt in de plaats van "De Week van de Veldbiologie", mede omdat veldbiologie uit onze verenigingsnaam gaat. Ik denk dat we als afdeling mee moeten doen met de week van de biodiversiteit. Bij deze een oproep, wie wil er mee helpen een activiteit te organiseren?

Er zijn plannen om de naam KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, vereniging van veldbiologie) te moderniseren. Het voorstel is om natuurhistorisch te vervangen door natuur, en vereniging voor veldbiologie weg te laten. Het wordt dan KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging). Wegens de weerstanden in het verleden is er een langdurig en zorgvuldig tijdspad. Tijdens de vergadering werd opgemerkt dat als je de naam verandert ook het Koninklijk eraf gaat en dan kloppen de letters ook niet mee.

Voor we verder gaan zoekt het bestuur dit uit. Tenslotte was er nog een mededeling van het bestuur, waar de voorzitter zichtbaar moeite mee had. De bryologische en lichenologische werkgroep (mossen en korstmossen werkgroep) wil uit de KNNV, ook de werkgroep Europese orchideeën wil de KNNV verlaten Al met al een lange maar boeiende vergadering.

Natuurmoment

Natuurlijk wil ik eindigen met een natuurbeleefmoment. Op de eerste zaterdag van februari zijn we naar de Prunje (de zuidkust van Schouwen) gegaan. Mijn plan was om te starten op de glooiing van het vluchthaventje, omdat daar vaak piepers zitten. We moesten nu maar eens duidelijk krijgen is het een Oever- of een Waterpieper? Vorige jaren kwamen we daar niet uit. Er zat een pieper die afweek, echter het geluid was anders, de buik was meer egaal en hij stond nogal hoog op zijn poten. Wat te doen? We hebben een foto met de telefoon door de telescoop gemaakt en deze foto ingevoerd in Obsidentify en jawel: met 96% zekerheid de Grote pieper. Vervolgens zijn we met vogelgids en vogelgeluiden apps aan de slag gegaan en alles klopte: Grote pieper, een natuurbeleefmoment.

Grote pieper foto Kees Vliet Vlieland

Agenda voorjaar 2023

De activiteiten staan vermeld per maand in plaats van per werkgroep. Ook anderen dan de eigen werkgroepsleden zijn welkom om deel te nemen aan lezingen, inventarisaties en excursies. Voor details van de excursies kunt u contact opnemen met de contactpersonen van de werkgroepen.

De agenda is ook te vinden op: <https://bevelanden.knnv.nl/agenda/>

Eerste Zaterdag Excursie

Iedere eerste zaterdag van de maand hebben we een excursie van 10.00 tot 12.00 u, tenzij anders vermeld. Soms sluiten we aan bij een werkgroep, maar steeds in overleg. Er wordt per keer aangegeven wat het excursiedoel is, dat kan specifiek op een dier- of plantengroep gericht zijn of juist heel ruim op allerlei groepen.

Zodra het doel en de locatie bekend zijn, krijgen de leden een uitnodiging voor deze excursies via de mail.

Zaterdag 1 april

Zaterdag 6 mei

Zaterdag 3 juni

Info: Johan Eckhardt, M: 06 23643846, E: joh.eckhardt@zeelandnet.nl.

Beheerswerkgroep

Info: Johan Vermin, T: 0113-639620, E: vermijn@kpnmail.nl.

7 juni Heemtuin Hollandse Hoeve vanaf 19.00 uur.

Paddenstoelenwerkgroep

Opgave van deelname aan de excursies uiterlijk 3 dagen ervoor bij Ruud Lie (ruud.lie@kpnmail.nl) i.v.m. eventueel waarschuwen bij niet doorgaan en om zo mogelijk vervoer te combineren. Ook is besloten het aantal deelnemers aan een excursie te kunnen limiteren afhankelijk van de omstandigheden. Deelname kan dan alleen op basis volgorde van aanmelding.

Zaterdag 18 maart: Krekegebied van Ouwerkerk, Schouwen-Duiveland

Het Krekegebied van Ouwerkerk ligt op Schouwen-Duiveland. Komend van de Zeelandbrug gaat u bij het eerste stoplicht rechtsaf en meteen weer rechts. U volgt dan de dijk langs de Oosterschelde tot het krekegebied. We parkeren op de eerste parkeerplaats linksonder aan de dijk aan het eind van de Nieuwendijk en het begin van de Weg van de Buitenlandse Pers. Dit is aan de westzijde van het bos en nog voor het Watersnoodmuseum. De excursie start om 13.00 uur.

Zaterdag 8 april: Braakman Noord, Zeeuws-Vl. gecombineerd met NMV

De Braakman ligt in Zeeuws-Vlaanderen vlak bij Hoek. Het is een natuurgebied met een zandige ondergrond. Als u de tunnelweg afrijdt neemt u na de tunnel direct de eerste afslag. Op de rotonde slaat u linksaf en volgt de weg langs het industriegebied tot aan het einde voorbij de laatste silo's. Parkeren naast de weg voor de Mosselbanken. De excursie start om 11.00 uur.

Zaterdag 20 Mei: Schuddebeurs Schouwen.

De bossen rond Schuddebeurs bestaan uit gemengd loof-naaldbos. Verzamelen op de parkeerplaats bij de buitenplaats Mon Plaisir aan de Donkereweg. De excursie start om 13.00 uur

Contactpersoon: Ruud Lie, T: (0115) 45 15 85 M: 06 12 76 85 39 E: ruud.lie@kpnmail.nl

Plantenwerkgroep

De plantenwerkgroep heeft nog twee bijeenkomsten in april op donderdag avond.

Start 20.00 uur in het MEC.

In mei gaan ze iedere woensdagochtend en donderdagavond het veld in, voornamelijk voor de inventarisatie van De Zwaakse Weel.

Info: Justus v.d. Berg, coördinator, T: 0113-271210, E: justusvandenbergh@kpnplanet.nl.

Strandwerkgroep

Alle wandelingen starten aan het eind van de Faalweg op het Noordzeestrand Neeltje Jans bij de Roompot sluizen kant van radartoren. Per keer duurt het ruim 2,5 uur.

Wij verzamelen onder het viaduct bij de Roompotsluizen, is er niemand dan zijn ze al naar het strand. Het is handig om wanneer je van plan bent te komen, contact op te nemen met Elly Jacobusse tel. 0629835816 of mailen met: strandwagneeltjans@gmail.com. Het zou namelijk om allerlei redenen kunnen dat het een keer niet doorgaat. Zorg voor warme kleding en laarzen.

Inventarisatieprojecten en data

Smp: Strandaanspoelsel en monitoring project = strandexcursie.

Liimp: Litoraal Inventarisatie en monitoring project = strekdam stenenkerenexcursie. strandexcursie (smp), met als het zo uitkomt een stuk strekdam (liimp).

Zaterdag 25 maart: 9.45 u verzamelen

Zaterdag 8 april: 9.40 u verzamelen

Zaterdag 22 april: 9.40 u verzamelen

Maandag 8 mei: 9.50 u verzamelen

Maandag 22 mei: 10.00 u verzamelen

Dinsdag 6 juni: 9.35 u verzamelen

Dinsdag 20 juni: 9.40 u verzamelen

Eventuele wijzigingen in de agenda kunt u vinden op: <http://www.anemoon.org/Mijn-Anemoon/Activiteiten>

Info: Elly Jacobusse, M: 06 29835816, E: ellyjacobusse@gmail.com

Op **25 maart 2023** is er op de Nederlandse stranden een schelpenteldag.

Deze dag is tot stand gekomen via een samenwerking van verschillende organisaties en is bedoeld om een beter beeld te krijgen van de schelpen op het strand, maar ook in de zee. Zo help je de wetenschap een stukje op weg en haal je er ook nog eens een leuk dagje strand uit! Ook Frankrijk en België doen mee, zo krijgen we niet alleen een beter beeld van Nederland, maar van wel 400 km Noordzeekust.

Meedoen is gratis en je hoeft je niet op te geven. Op schelpenteldag.nl kun je hierover meer info vinden. De Strandwerkgroep telt op deze dag ook mee op Neeltje Jans.

Vogelwerkgroep

Zaterdag 25 maart ochtend: Mattenburg o.l.v. Peter Boelee

Zaterdag 25 maart middag Vogelexcursie Yerseke moer o.l.v. Bram Tissink

Zaterdag 22 april: Nachtegaal wandeling Oranjezon

Zaterdag 27 mei: Avondexcursie Neeltje Jans

Agenda van de vogelwerkgroep is ook te vinden op:

<https://vwgbevelanden.knnv.nl/agenda> Info: secretaris en contactpersoon Cees Lavooy, E: vwg_ledenadm@zeelandnet.nl.

Overig

Afspraak KNNV afd. Walcheren: Het bestuur heeft de afspraak gemaakt met de afdeling Walcheren om over en weer de gezamenlijke activiteiten in het verenigingsblad te vermelden. Voor meer informatie over deze en andere activiteiten: <http://www.knnv.nl/walcheren/>.

Bericht van de penningmeester.

Door Foort Minnaard.

Geachte leden, huisgenootleden, donateurs en huisgenootdonateurs,

Graag uw aandacht voor de betaling van contributies en donaties voor het jaar 2023. U zou mij veel werk (en de vereniging een beetje geld) besparen door uw contributie/donatie uit eigen beweging (uiterlijk op 1 april 2023) over te maken op het rekeningnummer van de KNNV afd. Beveland (IBAN NL20 INGB 0003 9394 12). Het is dan niet meer nodig om iedereen een brief te sturen over die kwestie. U kunt zelf nagaan aan de hand van betalingen in eerdere jaren welk bedrag voor u en/of uw gezin geldt. De tarieven 2023: een donateur betaalt minimaal €14,00 en een huisgenootdonateur minimaal €2,50; een lid betaalt €32,50, een huisgenootlid €10,-.

Alvast bedankt voor de te nemen moeite, en al diegenen die de contributie al voldaan hebben, hoeven zich uiteraard niets meer aan te trekken van dit bericht.

Jaarverslag 2022 secretaris KNNV-afdeling Bevelanden

Door Eric Brouwer

KNNV-afdeling Bevelanden bestaat uit 5 werkgroepen, een redactie voor het verenigingsblad 't Heelblaadje, een websitebeheerder en een bestuur. De vereniging bestaat uit de volgende werkgroepen:

- Beheerwerkgroep (werkterrein Rietput, Heemtuin en ons werkgebied)
 - Plantenwerkgroep
 - Strandwerkgroep
 - Vogelwerkgroep
 - Rietputwerkgroep
- Het ledenaantal op 01-01-2023 is:
 - 81 leden
 - 53 donateurs
 - 2 huisgenootleden
 - 11 huisgenootdonateurs

We hebben in 2022 jaar in het dorps huis van Wemeldinge een ALV georganiseerd.

Het bestuur heeft tweemaal intern vergaderend. Verder heeft het bestuur een vergadering gehad met de KNNV-afdeling Walcheren.

We proberen deze samenwerking met Walcheren nog verder uit te bereiden door bekendheid te geven aan elkaars activiteiten.

Het verenigingsjaar heeft vooral in het teken van het Zwaakse weel project gestaan.

Binnen onze afdeling en de afdeling Walcheren is er samengewerkt om in 2023 een Symposium te organiseren m.b.t. het 90-jarig bestaan van natuurstudie en natuurbescherming in Zeeland. Het bestuur mist nog steeds een bestuurslid.

Jaarverslag 2022 KNNV-Beheerswerk- groep.

Door Johan Vermin

We zijn het jaar begonnen met knotten bij de fam. Kegge, Zwaakse Weel, het jachthuis te Kloetinge en de fam. Minnaard onder Wemeldinge. Ook besteden we in het (zeer) vroege voorjaar een zaterdagochtend aan het terugzetten van ruitjes in de Rietput. Vroeg om de eventuele broedvogels niet te verstoren, we konden deze ochtenden immers al zonder jas werken.

Tevens hebben nog drie extra woensdagochtenden besteed aan de knobomen in de Hollandse Hoeve. Die waren eraan toe en door de corona-pauze waren we op achterstand geraakt. Met de kleine takken hebben we de 'mustervumme' weer wat opgekalefaterd, die was ondertussen half vergaan en "ingezakt".

Vanwege het winnen van de 'Gouden Jirizaag' hebben we van SLZ een flink bedrag ontvangen om aan 'teambuilding' te doen, dat is gelukt.

Na een mooie wandeling over de Brabantse Wal voor knotters en partners hebben we op het erf van de fam. Aarnoutse nog wat gedronken en gegeten. Eind april, een mooie afsluiting van het winterseizoen.

Zoals gewoonlijk regelde Foort Minnaard weer het 'maaien en hooien' van de Rietput en Heemtuin in de zomermaanden. Vanwege

de droogte was dit geen zware klus dit jaar.

Met de Natuurwerkdag startte we het winterseizoen weer, traditiegetrouw bij de fam. Aarnoutse. Zij hebben de faciliteiten om een grote groep mensen te ontvangen: 46 personen van de keer!

Daarna heeft de groep Walcheren ons geassisteerd op de Brilletjesdijk onder Nisse. Dit was wederom zo'n grote groep mensen dat we daar meteen door ons werk heen waren. Het lukt dan niet meteen om het schema om te gooien. De volgende knotzaterdag moesten we aflassen vanwege het slechte weer, dus het jaar ging als een nachtkaaars uit.

Als laatste wil ik nog melden dat het erg plezierig is om met een vaste groep aardige mensen regelmatig nuttig werk in de natuur te verrichten. Dat schept een band zonder er al te veel woorden aan vuil te maken: bij deze!

Jaarverslag 2022 Paddenstoelen Werkgroep Zeeland

Door Ruud Lie

Het jaar 2022 was een jaar waar we de corona maatregelen achter ons hebben gelaten, maar corona bleef toch zijn invloed doen gelden waardoor er diverse keren mensen uit voorzichtigheid zijn thuis gebleven.

Verder was het een jaar met extreme droogte tot in september/oktober waardoor een aantal excursies, nl. 4 niet zijn doorgegaan. Toch zijn er 12 excursies wel doorgegaan. Ook het aantal deelnemers aan de excursies varieerde sterk net als het aantal gevonden soorten.

De volgende excursies zijn gehouden:

29 januari Clingse bos met 62 soorten met als bijzonderheid o.a. het Opaalwaskorstje, Bleek oorzwammetje en Grootsporig elfendoekje

Opaalwaskorstje

Zwart pokzwammetje

Gewoon beitelkje

26 februari De Maire, Oosterland Schouwen met 51 soorten en als bijzonderheden o.a. het Schorsschijfjesmeniezwammetje, Muursporig spleetkooltje, Zwart pokzwammetje en Gewoon uitbrekkometje, Grootsporig karafjeszwam

9 april Schelphoek (NMV-excursie) aan het Veerse meer met 31 soorten o.a. Gele hersentrilzwam, Meidoornrotkelkje, Vingerhoedje, Gewoon beitelkje en Kapjesmorielje.

Kapjesmorielje

Grijswit houtschijfje

Crepidotus carolepis var. *carolepis*

Olijfkleurig matkopje

Beukenridderzwam

Warrige graskorstzwam

10 september Gadrabos met 36 soorten o.a. Barstend harskorstje, Bleke knolvoethertenzwam en Grijswit houtschijfje.

24 september Braakman Zuid met 101 soorten o.a. Eikelbekertje, Crepidotus carolepis var. carolepis een nieuwe soort voor Nederland, Kleine poederparasol, Zijdechampionparasol, Wit sapbekertje, Geelvoetfranjehoed en Kale beukenfranjehoed.

1 oktober Schotsman met 75 soorten o.a. Paarse pronkridder, Bleekoranje zalmplaat, Ruderale vaalhoed, Gevlekte vezelkop, Elzenkrulzoom en Olijfkleurig matkopje.

22 oktober Slot Moermond bij Renesse (NMV-excursie) met 79 soorten o.a. Kleine pelargoniumgordijnzwam, Groezelige satijnzwam, Populierenvaalhoed, Wilgenvaalhoed, en Beukenridderzwam.

Roze mestschijfje

29 oktober Kapelse moer met 35 soorten o.a. Kwelderchampignon, Schelpkaalkopje, Warrige graskorstzwam, Gestreken elfendoekje en Kleine grasranjehoed.

5 november Oranjezon (Zeereep) met minstens 38 soorten o.a. Roze mestschijfje, en Vaalroze parasolzwam

Okerknolcollybia

Schraalruigkogeltje

19 november Breskens (Zeereep) met 50 soorten o.a. Dwergleemhoed, Okerknoelcollybia, Vroege zalmkorstzwam, Schorsfranjekelkje en Tweesporig taaisteeltje.

26 november Smitschorre Axel i.pl.v. St Jans Schorre Sas van Gent met 102 soorten o.a. Gewoon poederkelkje, Schraalruigkogeltje, Zomervaalhoed, Wimpersporigvieskelkje, Blozende stinkvezelkop Bloedhuidje en Pelargonium trechtertje.

3 december Kaloot (Zeereep) met 30 soorten o.a. Bloedvlekmuurspoorbolletje, Duintaailing, en Slijkgrasmoederkoren.

Het aantal soorten per excursie was beduidend lager dan voorgaande jaren mede door de langdurige droge perioden. Een trend die zich kennelijk de laatste jaren doorzet. Ook dit jaar moesten de laatste maanden het seizoen weer goedmaken. Toch worden er weer elk jaar bijzondere vondsten gemeld wat het eropuit trekken zo aantrekkelijk maakt. De gebruikelijke bijeenkomst in december, waar het nieuwe jaarprogramma besproken wordt, nieuwtjes uitgewisseld en door de aanwezigen vondsten van het afgelopen jaar, al dan niet in excursie verband, getoond worden is naar eind januari verzet.

Slijkgrasmoederkoren

Jaarverslag 2022 VWG

Door Peter Boelee

Door Corona werden er sinds februari 2019 geen vergaderingen meer georganiseerd. Wel zijn alle tellingen, inventarisaties en excursies doorgegaan.

Reigerslaaplaattellingen

In enkele wintermaanden worden de reigers en Aalscholvers op hun slaapplaatsen geteld. Zilverreigers, Klein en Groot slapen gezamenlijk, soms in gezelschap van Aalscholvers in bomen en zijn dan gemakkelijk te tellen. De Zilverreigers slapen niet elk jaar op dezelfde plekken. Dat kan te maken hebben met verstoring door mensen (vuurwerk gedurende de dagen rond de jaarwisseling) maar ook door vossen.

De Ganzen en zwanentellingen

die iedere wintermaand vanaf september t/m april plaats vinden tonen aan dat het waarschijnlijk met de temperatuur te maken heeft of er veel of weinig ganzen aanwezig zijn hoe kouder des te meer ganzen

SOVON Midwintertelling

In het weekeinde op de helft van januari vindt ieder jaar de SOVON "Midwintertelling" plaats. Heel Noord en Zuid-Beveland wordt dan gebiedsdekkend geteld op watervogels en roofvogels. Er doen 29 tellers aan mee. Ieder jaar komt er een SOVON-rapport uit met de cijfers van deze tellingen. Je kan ze vinden op onze VWG-website onder "Watervogeltellingen"

Steenuilen

Er zijn nu ruim 300 nestkasten geplaatst waarvan er dit jaar 54 bezet waren en waaruit 112 geringde jongen uitgevlogen zijn. Op nog eens 17 plaatsen werden sporen gevonden van aanwezigheid van steenuilen zonder dat bekend is of daar gebroed werd. In ongeveer 8 nestkasten die vorig jaar bezet waren werden dit jaar

geen steenuilen meer aangetroffen. Mogelijk heeft dat te maken met de ver gevorderde leeftijd van enkele vrouwtjes. (Op de Bevelanden worden steenuilen niet ouder dan 11 jaar)

Het Zeeuws Steenuilfonds dat al enkele jaren zorgt voor de financiering van o.a. nestkasten en materiaal was administratief ondergebracht bij Stichting Het Zeeuwse Landschap. Tijdens een bijeenkomst op 5 november bij die stichting werd onder grote belangstelling van vele vrienden van de Bevelandse steenuilen het Zeeuws Steenuilfonds overgedragen aan Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) Tijdens deze overdracht kreeg Peter Boelee van het Prins Bernard Cultuurfonds een geldprijs als erkenning van zijn 15 jaar inzet om de steenuilen op de Bevelanden te behouden en mogelijk uit te laten breiden. En dat is zeker gelukt. In 2007 toen hij met zijn werk begon waren ongeveer 20 bezette steenuilterritoria bekend, nu zijn dat er al ruim 70.

Alle steenuilbescherming jaarverslagen kan je op de VWG-website vinden.

Ransuilenwerkgroep

Helaas was er nog binnen onze VWG weinig animo om de Ransuilen in kaart te brengen. Mogelijk gaat dat in 2023 lukken

Kerkuilwerkgroep

Hans M. is niet bereid de cijfers te delen met de Vogelwerkgroep

Eurobirdwatch

Op de eerste zaterdag in oktober vond weer de Europese Vogeltrek telling plaats.

Dit jaar stonden we er al voor het 17^e jaar.
Het resultaat staat hieronder:

Trektellen Nederlands LOGIN

Home Opmerkelijk Analyse Foto's & Documenten Kaart Contact

oktober 2022 1

De Banjaard (Noord-Beveland)

zaterdag 1 oktober 2022

Telperiode: 07:30-10:30
Type telling: alle soorten
Weer: wind West6, neerslag regen, zicht 2000m, temperatuur 14 °C, Harde wind eerst Zuid West draaiend naar west, een buitje rond 8.00u
Tellers: Trudie Jeroen Edward Bram Raoul, Dirk, Peter

	Z	N	Z	N	Z	N
Grauwe Gans	18	-	Stormmeeuw	10	Zwarte Kraai	1
Zwarte Zee-eend	2	-	Kleine Mantelmeeuw	253	Veldleeuwerik	3
Middelste Zaagbek	3	-	Grote Stern	130	Boereenzwaluw	1
Jan-van-gent	4	-	Visdief	3	Spreeuw	942
Aalsholwer	53	-	Noordse Stern	1	Köperwiek	1
Goudplevier	1	-	Alk/Zeekoet	3	Zanglijster	8
Kokmeeuw	9	-	Kauw	106	Graspieper	25

Ter plaatse: Ekster 2, Cetti's Zanger 1, Witte Kwikstaart 1, Vink 1

Totaal: 1577 exemplaren, 21 (+4) soorten, 3:00 uren

Opmerking: Bij het begin van de telling harde wind ZW en een regenbuitje gehad, daarna draaide wind naar West bleef hard waaien maar het was droog en later zon.

Zie ook:
www.vwgbevelanden.nl/gebi...
Informatie Telpost
Totalen 2022
Totalen 2013-2022
Kaart
Foto's
Fenologie
Grafiek
Dagrecords

De KNNV VWG website

wordt door onze Webmaster Bram K. steeds verder uitgebreid. In de Agenda worden excursies en andere activiteiten aangekondigd. In de kennisbank van de KNNV kan je oude broedvogelverslagen opzoeken. Het is de moeite waard om eens een bezoek aan deze website te maken: <https://vwgbevelanden.knnv.nl>

Roofvogelwerkgroep

Elly S. is gestopt met de coördinatie van de roofvogelwerkgroep en die taak heeft Hans de Kok overgenomen

De jaarcijfers 2022 worden nog in een jaarverslag van de Roofvogelwerkgroep verwerkt en later op onze VWG-website gepubliceerd.

PTT-telling

In de laatste twee weken van december vindt de PTT-telling plaats. (**PTT= Punt-Transect-Tellingen**) Met het PTT-project

verzamenen we gegevens over de aantalsontwikkeling van vogels die 's winters in Nederland verblijven.

De PTT wordt al sinds 1978 georganiseerd en bestaat uit een telling in december vanaf vaste punten langs een route. Vanwege de eenvoudige opzet is dit 'fietsrondeje voor de wetenschap' populair onder vogelaars.

Inventarisatie akkerranden

Een vijftal leden VWG helpen agrariërs met inventariseren van akkerranden in het kader Poldernatuur Zeeland.

Huiszwaluwnest telling

Onder leiding van coördinator Niels de S. zijn ook dit jaar weer de

Huiszwaluwnesten geteld door een behoorlijke groep tellers verspreid over de Bevelanden. Totaal 1837 nesten in 2022 (In 2021) werden er 1476 nesten geteld en in 2020 weer bijna evenveel als dit jaar 1826 Huiszwaluwnesten)

2022: Hals van de Bevelanden: 638 nesten
Zuid-Beveland: 952 nesten Noord
Beveland: 247nesten

Zwaakse Weel inventarisatie

Op initiatief van Peter Boelee werd al in 2021 een voorstel gelanceerd om na de Coronaperiode weer eens gezamenlijk een KNNV-project uit te voeren. Er werd gekozen voor het inventariseren door alle KNNV-werkgroepen van het Zwaakse Weel gebied. Een vijftal ervaren vogelaars van onze Vogelwerkgroep liepen ieder een

ronde gedurende het broedseizoen met geïnteresseerden om de broedvogels in kaart te brengen. Het inventarisatieverslag van alle KNNV-werkgroepen wordt in 2023 in een extra Heelblaadje gepubliceerd. Het VWG-verslag van deze broedvogelinventarisatie zal ook op de VWG-website worden gepubliceerd

Voor informatie over dit Jaarverslag kan je altijd even mailen met Peter B.:
peter@boelee.nl

Jaarverslag 2022 van de Strandwerkgroep Neeltje Jans

Door Marijke Wesseling en Anne Fortuin

We konden dit jaar gelukkig zonder coronabeperkingen met elkaar omgaan op het strand. De strandwerkgroep bestaat uit een groep van 15 personen, met een gemiddelde opkomst van 4-5 personen. Onze coördinator is Elly Jacobusse en onze vraagbaak Anne Fortuin, marien bioloog. De waarnemingen worden uiteindelijk genoteerd en door Elly doorgestuurd naar de Stichting Anemoon, nadat thuis sommige wieren en andere twijfelgevallen zijn gedetermineerd. De wieren neemt Anne Fortuin altijd voor zijn rekening.

We zijn dit jaar 24 keer op locatie geweest nl. op het strand aan het einde van de Faelweg op Neeltje Jans. Ons traject beslaat een afstand van 2 km, waarbij we alles noteren wat aangespoeld is, dood of levend, met uitzondering van fossielen en afval. Dat laatste nemen we wel mee als we daar de handen vrij voor hebben. We zijn dan 2-3 uur onderweg. Op 31 juli hadden we 12 deelnemers van het IVN-Zomerkamp op bezoek.

Wat op het strand aanspoelt is een afspiegeling van wat zich in de natuur voor de kust afspeelt en ontwikkelingen daarin zijn lastig op een andere manier waar te nemen. Bovendien is het leuk en

interessant; het leven onder water is relatief onbekend dus valt er veel te leren. Het is dan ook verrassend wat je aantreft. Soms heel weinig wanneer alles ondergestoven is, of juist heel veel. We zien een lichte toename van de Venusschelp (*Chamelea striatula*) en het Zaagje (*Donax vittatus*) waar ook veel doubletten van gevonden worden. Naast de Amerikaanse zwaardschede (*Ensis leei*) die in grote aantallen voorkomt, vinden we ook de Grote zwaardschede (*Ensis magnus*). Op het eerste gezicht lijken deze twee soorten erg veel op elkaar, goed opletten op het voorste spierindruksel aan de binnenkant van de schelp. Bij de Grote zwaardschede is deze minstens 1,5 x langer dan de slotband).

Foto Frances Lipzig

Londen en via Wageningen kregen we antwoord. De vogel is ruim 3 jaar oud geworden en als nestjonge geringd in Engeland (Lake District National Park) 548 km van de plaats waar hij dood is aangetroffen.

Wij hebben meestal nogal wat soorten die niet op de standaardlijst staan. Wat minder algemene wieren voor ons zijn: Dunsteeltje (*Petalonia fascia*), Koreaanshoortjeswier (*Ceramium sungninbooi*), Kroeswier (*Erithroglossum laciniatum*), Tongwier (*Hypoglossum hypoglossoides*), Pluimveerwier (*Pterothamnion*).

Andere zogenaamde bijschrijfsoorten zijn een klein kreeftje, een spookkreeftje het Wandelend geraamte (*Caprella linearis*) en het Ruig krabbetje (*Pilumnus hirtellus*). Bent u geïnteresseerd in meer, dan kunt U de waarnemingslijsten inzien via Elly Jacobusse of de Stichting Anemoon.

Op 18 mei hebben wij een geringde dode Grote stern gevonden met een gebroken nek. De ringgegevens zijn gemaild naar

Foto Frances Lipzig

Jaarverslag 2022 Plantenwerkgroep

Door Justus van den Berg

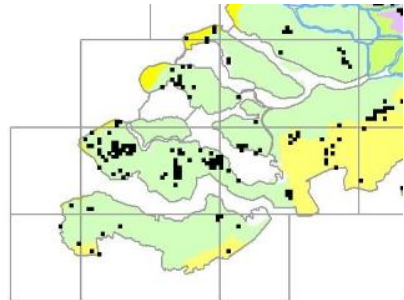
De plantenwerkgroep gaat iedere woensdagochtend en donderdagavond inventariseren in de maanden mei tot en met augustus. In april en september wordt op zaterdag geïventariseerd. Daarnaast doen we natuurlijk mee met de door FLORON georganiseerde 'Midwinter-plantenjacht'. Tussen Kerst en Nieuwjaar wordt dan één uur gezocht naar bloeiende planten.

Er waren voor 2022 vijf doelen:

- Muizenstaart;
- HNS (inventariseren van kilometerhokken);
- Wollige distel;
- Zwaakse Weel;
- Bijzondere meldes (september)

Muizenstaart

Muizenstaart is een echte voorjaarssoort behorende tot de ranonkelfamilie. De soort groeit onder andere op plekken die door het vee zijn kaal gelopen, maar ook op begraafplaatsen. Als die er staat dan is dat vaak met grote aantallen. Inventariseren is makkelijk: je kijkt achter een veehek en zoekt iets heel kleins. Met een beetje zon glinsteren de bloempjes.

● 1990 - 2024 (1508 kmhokken)

Verspreiding in Zeeland
(Verspreidingsatals)

Wollige distel

Dankzij de beheersmaatregelen van Natuurmonumenten (plaggen en woelen) is er een toename van het aantal rozetten van de Wollige distel. Op de Valdijk waren 87 exemplaren waarvan er 20 tot bloei kwamen. Op de Molenpolderdijk stonden 12 bloeiende exemplaren en na de maaironde zijn in oktober 27 rozetten geteld. Op de Naaldendijk stonden 3 rozetten.

HNS (inventariseren van kilometerhokken)

We hebben acht hokken gedaan. Afhankelijk van de complexiteit van het kilometerhok doe je daar 3 of 6 uur over. In een vierkante kilometer vinden we dan 180 tot 250 soorten. Opvallend is dat ook in de kleine dorpen en buurtschappen echt urbane soorten voorkomen als: Straatwolfsmelk, Klein liefdegras en Kransgras.

Zwaakse Weel

Het inventariseren van de Zwaakse Weel was het hoofddoel van dit jaar. Naast planten hebben we ook in een klein clubje de mossen geïventariseerd. Een uitgebreid verslag wordt gedaan een speciale editie van Het Heelblaadje. We hebben meer dan 300 soorten planten gevonden. Een vergelijking met de inventarisaties uit 1994 en 2007 laat duidelijk zien dat de zoute en brakke soorten terrein verliezen. Door het extreem droge jaar waren er nauwelijks waterplanten maar wel een echte pioniersoort als Slijkgroen.

Bijzondere meldes (september)

In september zijn we op zaterdagen langs de kusten van Noord- en Zuid-Beveland geweest op zoek naar kenmerkende zeldzame soorten als Kustmelde en Gelobde melde. Ook waren we op zoek naar Gesteelde spiesmelde. Ondanks diverse inventarisaties zijn die bijzondere meldes spaarzaam gevonden. Troost was natuurlijk de enorme hoeveelheid Zeevenkel, Zeekool en Strandbiet. Zeer bijzonder was de vondst van een Zwarte moerbeï op een strekdam in de Westerschelde. Knelpunt is dat deze soort in Nederland niet kiemt en het mogelijk een Rode moerbeï is, maar dan heb je bloemen/vruchten nodig en die waren er niet.

Waarschijnlijk Zwarte moerbeï (foto Tycho Hoogstrate)

Hoewel de grote plas was opgedroogd was de bodem toch niet overal draagkrachtig. Hier zijn we opzoek naar de restanten van het veenmosrietland, waarvan we helaas geen soorten hebben kunnen vinden en niet iedereen is droog gebleven.

Over spanners en uilen

Door Niek Oele

Sneeuwbeer, Wapendrager, Houtspaander..... Welke kant gaat dit op? Nou, dit zijn allemaal namen van nachtvlinders.

Een fascinerende wereld, die nachtvlinders, dat kan ik je wel vertellen. Alweer een paar jaar geleden zag ik tegen de muur van onze schuur een mooie gele vlinder zitten. Na enig spuurwerk bleek het om de Hagedoornvlinder (een nachtvlinder uit de familie van de spanners) te gaan. En ik denk dat toen mijn belangstelling voor nachtvlinders al werd gewekt. En vorig jaar dacht ik: 'Kom aan, we gaan er werk van maken.' Ik vind het aardig om van verschillende groepen uit onze flora en fauna iets te weten; ik ben begonnen met vogels, daarna kwamen de paddenstoelen en sinds een paar jaar houd ik me ook bezig met dagvlinders en libellen. En nu zijn dus de nachtvlinders aan de beurt. Niet dat ik me ontzettend diep in de materie stort, ik bedoel, ik zal mezelf zeker geen expert noemen, maar gewoon van veel soorten iets afweten, dat is mijn bedoeling.

De led-emmer

Op de site van de Vlinderstichting zag ik dat je mee kunt doen aan het Landelijk Meetnet Nachtvlinders en dat je daarvoor een led-emmer kunt aanschaffen. Dat leek me wel wat. De Vlinderstichting heeft een nieuwe lichtval met led-verlichting ontwikkeld met als doel het Meetnet Nachtvlinders uit te breiden. Met deze led-emmer kun je 's-nachts rondvliegende nachtvlinders met UV-licht lokken, deze 's-ochtends bekijken, eventueel fotograferen en daarna weer loslaten. Goed, ik maakte een officieel meetpunt aan voor het meetnet en bestelde de led-emmer.

Na een paar weken werd de emmer bezorgd, compleet met powerbank, lichtsensoren en eierdozen. Het grote voordeel van led-verlichting is dat het erg energiezuinig is en betrouwbaar met inschakelen. Hierdoor kunnen de lampjes een hele nacht op een powerbank branden en daardoor op plekken zonder stroomvoorziening worden neergezet.

Voor het Meetnet moet de led-emmer elke twee weken geplaatst worden (vaker mag natuurlijk ook, maar minstens zes keer per jaar). Ik zocht een plek voor de emmer in onze tuin en ging aan de slag.

Geelvleugeluil

Gelijnde grasuil

Resultaten

Ik vind het elke keer weer spannend als ik 's morgens de emmer open maak; wat zou erin zitten? De eerste keer dat ik de emmer zette, was op 12 april en de laatste keer op 27 oktober. In 2022 heb ik in totaal 43 keer de emmer gezet en daarbij 137 vlinders gevangen. Dat betekent een gemiddelde score van 3,2 vlinders per keer. Het aantal soorten bedroeg 48. Ruim drie vlinders per keer, dat is niet veel, zeker als ik hoor dat er bij anderen meetpunten tientallen vlinders per nacht worden gevangen. Maar goed, eigenlijk vind ik het ook niet zo erg. Op deze manier krijg ik de tijd om de verschillende soorten te leren kennen. Gelukkig is Obsidentify daarbij een mooi hulpmiddel. Oorzaken voor die geringe vangsten? Misschien ligt het aan onze tuin, waarin de planten en struiken zich nog moeten ontwikkelen, of misschien heeft het te maken met de lantaarns in de directe omgeving die zorgen voor lichtverstoring.

Ook meldt de Vlinderstichting dat het met veel soorten nachtvlinders niet goed gaat; dat heeft ook te maken met de warme en droge zomer van 2022, waardoor veel rupsen stierven door verdroging van het leefgebied.

Gewone grasuil

Wapendrager

Oranje wortelboorder

Gevlamde rietuil

En zaten er nou nog bijzondere beestjes tussen die vangsten? Bij de 48 gevangen soorten waren er acht die op de Rode Lijst van nachtvlinders staan:

- Bastaardsatijnvlinder (gevoelig);
- Geelvleugeluil (kwetsbaar);
- Gelijnde grasuil (kwetsbaar);
- Gevlamde rietuil (bedreigd);
- Gewone grasuil (gevoelig);
- Katoendaguil (trekvlinder);
- Kweekgrasuil (gevoelig) en
- Sneeuwbeer (kwetsbaar).

De meest gevangen soorten zijn: Gewone grasuil (14 ex.), Vierkantvlekuil (9 ex.), Geelvleugeluil (8 ex.) en de Oranje wortelboorder (8 ex.). De meeste vlinders heb ik gevangen in de maanden juni, juli, augustus en september.

Tenslotte

Natuurlijk is dit een heel relaxte manier om

mee te werken aan het Landelijk Meetnet Nachtvlinders: 's avonds als het gaat schemeren zet je de led-emmer buiten en de volgende morgen kijk je wat het resultaat is. Daar komt nog bij dat veel nachtvlinders rustig blijven zitten in het daglicht, zodat je er gemakkelijk een foto van kunt maken. Ik krijg alweer zin om mijn led-emmer straks, als de nachttemperatuur rond de tien graden of hoger is, te gaan zetten.

Gebruikte bronnen:

Paul Waring en Martin Townsend – *Nachtvlinders. De nieuwe veldgids voor Nederland en België*. Uitgeverij Kosmos, Utrecht/Antwerpen.

Jeroen Voogd – *Het nachtvlinderboek*. KNNV-Uitgeverij. (ook wel bekend onder de naam: de dikke Voogd).

De Vlinderstichting – *Nieuwsbrief meetprogramma nachtvlinders, 1 februari 2023*.

De site van de Vlinderstichting.

Ligusterpijlstaart

Klimop

door Joos Heerebout

In 1975 kochten wij een huis met een schuurtje. We plantten een klimop tegen de muur van het schuurtje met het idee dat die bescherming zou bieden aan de bakstenen die niet van al beste kwaliteit waren. Maar dat was ondertussen bijna vijftig jaar geleden.

Onze schoonzoon waarschuwde al jaren dat we er iets aan moesten doen. Helemáál niet goed voor het schuurtje, die klimop. Ook de man uit Brabant die af en toe de bloeiwijzen kwam afknippen voor de

verkoop sprak er over. Het zou allemaal veel te zwaar worden voor het dak. Knippen dan maar.

Vóór foto Joos Heerebout

Maar niet in de broedtijd. Daarbij viel me op dat ik tijdens diverse wandelingen allerlei verschillende broedperiodes tegenkwam. Duurde het in de Kapelse moer tot 15 september, bij het vogeltreepad bij Holysloot was het op 1 juli al afgelopen en ik meen in de Poel nog iets anders gezien te hebben. Hoe dat zit moet ik nog uitzoeken.

Ik nam het zekere voor het onzekere en wachtte tot 15 september

Daarna begon het grote knippen en vanaf de ladder zoveel mogelijk van de pannen afhalen. Dat gaf al een hele ontdekking. Onder het groen bleek een heel landschap verstopt te zitten van grond met wortels erin. Die wortels waren ook naar binnen gekropen, dus het was een veel groter karwei dan ik gedacht had. De goot bleek ook vol te zitten met grond en wortels.

Ik was in eerste instantie van plan alleen de noordkant wat te snoeien omdat de daar geparkeerde auto er zo vies van werd, maar toen nam Gerard (mijn man) het woord 'zonnepanelen' in de mond. Ik wou al zolang zonnepanelen, maar ja, grote bomen, weinig zon en andere bezwaren. Maar nu waren de omstandigheden veranderd en zouden we misschien zonnepanelen op het dak van het schuurtje kunnen leggen?

Ik was meteen niet meer te houden, kon niet meer stoppen met knippen. In het begin was het natuurlijk niet te moeilijk. Aan de westkant van het schuurtje kon ik er op een gegeven moment een hele plak tegelijk af trekken. Dat was leuk. Het geheel was zo zwaar dat ik moeite had om het te verslepen. Het was evenwel nog niks bij wat ik op een filmpje op you tube zag.

Daar knipte iemand wat los bij de nok van het dak en meteen kwam een hele wand los en de hele kant van dat huis was opeens bloot. Ik dacht dat het gefotoshopt moest zijn. Maar het schijnt dat het toch waar kan zijn omdat de stenen van ons schuurtje niet zo hard gebakken zijn. De worteltjes kunnen bij ons zo de stenen aantasten. Zo'n plak zag dan ook helemaal rood aan de achterkant. Maar ja, hoe het echt zit?

Aan de westkant was het ooit begonnen, dus daar was een heel woud tegen de muur aan gegroeid van dunne en dikke takken over elkaar heen en daartussen nog de pinkdikke slingers. Ik zaagde een meter ongeveer boven de grond (de weg van de minste weerstand) alle takken door, daar alleen al was ik een tijd mee bezig, met het idee dat het daar na een tijdje gemakkelijker zou gaan.

Ik probeerde de zuidkant maar eens, misschien was dat makkelijker?

Nou nee, ik wilde wat pannen bloot maken boven de goot, maar ik kon nooit de pannen vinden, leek het wel. Nog veel meer dan aan de noordkant waren ze bedekt met een dikke laag grond met wortels en takjes en dikke en dunne takken daar weer overheen, Wat een gedoe. Toch kon ik niet stoppen want stiekem vond ik het best leuk werk. Ik puzzel graag en dit leek een soort omgekeerde puzzel.

Toen we een logé kregen en ik niet op de ladder wilde, begon ik maar aan de oostkant boven de kippenren. Wat een vogeledorado was het daar.

Ná foto Joos Heerebout

Zonde om er iets mee te doen. Ik vond een nestje in een paar in één gevlochten takken, helemaal verborgen in het groen, daar kon echt geen enkele kat bij.

Hier was ook te zien waarom de klimop zich zo makkelijk kan verspreiden. Uit allerlei horizontale takjes groeiden hele rijen worteltjes. En er waren pissebedden. Die zag ik ook geregeld.

Opeens rook ik het weer. Ik had het ook al gemerkt toen ik aan de noordkant bezig was, en nu aan de oostkant weer: helemaal in de verste hoek is de ratten wc. Dat er ratten op de schuurzolder zaten, wist ik wel, ik hoorde ze soms rennen. Nu wist ik waar hun wc. was. In de uiterste noordoosthoek van de schuurzolder.

Ratten zijn schone beesten. Ze houden één vaste plek aan om te poepen.

Boven op de schoorsteen zit ook een heel woud van bloeiwijzen. Ik maakte het onderste stuk een heel stuk kaler, maar toen kwam mijn schoonzoon en hij zei dat het levensgevaarlijk was. Die schoorsteen kan zo afbreken.

Daarna durf ik daar niks meer te doen.

Dan maar weer verder aan de westkant.

Ik was het helemaal vergeten, maar we hadden ook nog een deurtje naar de schuurzolder. Daar kon je niks meer van zien. Nu wel. Na noeste arbeid had ik het helemaal 'schoon' gemaakt. Ik kreeg het

evenwel niet open. Ik kon door het gat in het midden voelen dat er geen grendel opzat. Evenwel bleef het potdicht. Ik scheen naar binnen met mijn telefoonlicht, maar zag 'niks'. Alleen wortels van de klimop, een soort taai stro.

Verder maar. Boven mijn hoofd was nog een woud van grote boeketten Ik krabde de grond weg waar ik bij kon, knipte zo ver als ik erbij kon en schoot maar langzaam op, want ik hield me steeds vast met één hand en zaagde met de ander. Kippenkracht in mijn arm, maar ja. Maar het stof en de grond die ik over me heen krijg, gaat overal

in zitten. Ik heb al een hoedje opgezet, maar als ik stop, moet ik me tot op mijn blote lijf uitkleden en alles goed uitschudden, want het spul zit overal.

Mijn zoon is ook nieuwsgierig wat er op de zolder achter het deurtje te zien is. Hij krijgt het de volgende dag na wat wrikken wel open. Het scharnier bleek vastgeroest. Wat we zien is: heel veel oude taaie wortels.

Het verhaal is nog niet afgelopen .De uil die vorig jaar vaak in de klimop zat is gelukkig teruggekeerd. Soms hoor ik hem 's morgens vroeg roepen. Oe oe oe.

Broedseizoen Lepelaar 2022 in de Delta

Wat heeft 2022 de Delta (Zeeland-Zuid-Holland) gebracht?

Door Femke van de Berg

In ieder geval is er in 2022 in 19 verschillende kolonies gebroed. Het aantal nesten bedroeg tenminste 952 (in 2020 waren dit nog 773 nesten) en het aantal nesten per kolonie varieerde van 1 tot maar liefst 218.

Het lijkt er sterk op dat één van de oudste (en grootste) kolonies in de Delta, die in het Sloegebied, voorgoed is verlaten.

Was in het verleden het havenschap druk doende om het de lepelaars zo moeilijk mogelijk te maken, is het uiteindelijk toch de vos geweest die ervoor gezorgd heeft dat de lepelaars zijn weggetrokken (dat is in ieder geval een natuurlijke oorzaak). Dankzij de geringde vogels hebben we

kunnen zien dat de vogels uit de Sloekolonie zich over diverse andere kolonies in de Delta hebben verspreid. Er zijn nog twee andere kolonies in de Delta mislukt, waarvan één waarschijnlijk eveneens door predatie van de vos en één naar alle waarschijnlijkheid door predatie van Kleine Mantelmeeuw.

Er zijn nog twee andere kolonies in de Delta mislukt, waarvan één waarschijnlijk eveneens door predatie van de vos en één naar alle waarschijnlijkheid door predatie van Kleine Mantelmeeuw. De kolonie in de Westerschelde is overspoeld maar daar zijn toch nog meer dan 27 vliegvlugge jongen grootgebracht.

Foto Mark Hoekstein

Natuurlijk bestond er de angst voor de vogelgriep.

Bij één van de eerste ringacties werd die vrees bewaarheid. Op een eiland in het Krammer Volkerak bevonden zich 111 nesten verdeeld over 4-5 clusters. In het eerste cluster waar geringd zou worden was sprake van een zeer groot aantal dode jongen (36!). Van halfwas tot vrijwel vliegvlugge jongen. Er is één vers dood exemplaar meegenomen voor onderzoek en het bleek inderdaad om vogelgriep H5N1 te gaan. Gelukkig bleek dat de rest van de kolonies niet een dergelijke sterfte van jonge vogels vertoonde. Weliswaar werd in nog 4 kolonies vogelgriep aangetroffen, maar dit leidde tot slechts enkele slachtoffers.

Uit de waarneming van een bijna dood lijkende jonge geringde lepelaar, die de dag erna weer vrolijk rondliep (en in Frankrijk heeft overwinterd), blijkt dat de lepelaar ook kan herstellen van de vogelgriep. Camerabeelden met een drone van het

eiland in het Krammer Volkerak wezen daarna uit dat de overige clusters op het eiland niet getroffen waren.

Het onderzoek met drones neemt een verdere vlucht. Eerstens omdat het minder verstrend werkt en ten tweede (uiteraard) omdat het minder inspanning vergt.

Inventarisatie van het Quackjeswater leidde in het verleden altijd tot totaal uitgeputte mensen die zich urenlang door een moeras met obstakels hadden moeten worstelen en nu wordt ervan achter het bureau door 2 mensen op het gemakje naar de beelden gekeken; resultaat voor het Quackjeswater: 160 nesten van lepelaars; 76 van blauwe reigers; 4 van grote zilverreigers en 313 van aalscholvers. Al met al was het – ondanks de vogelgriep – geen slecht jaar voor de lepelaars in de Delta. We gaan zien wat 2023 ons brengt.

Quackjeswater foto Kees Vliet Vlieland

Beheerswerk groep, geweldige inzet.

*De oud-redacteur genoot van de toegezegde hulp
Door: Harry Raad*

Bij mijn afscheid als redacteur van 't Heelblaadje werd ik in de bloemetjes gezet met een gevulde envelop en een schriftelijke verklaring die eenmalig winterhulp bood met knotwerk op ons erf. Deze winter was het raak, de Beheerswerkgroep deed zijn extra werk snel en professioneel.

Verklaring

Op de ledenvergadering van oktober 2021 overhandigde contactpersoon Foort Minnaard me een verklaring in de vorm van een 'Tegoedbon voor het zagen van hout voor de wintervoorraad door een aantal leden van de KNNV, geldig gedurende de winter van 2021/2022'. Niet dat me dat nodig leek, want het winterwerk houdt me in conditie en daarnaast doe ik het

knotwerk - samen met mijn huisgenote Gerda Spaander - jaarlijks met plezier. Mijn dank was gemeend, ik vond het aanbod heel sympathiek.

Toch hulp

Winter 2021/2022 deden we samen het knotwerk, zoals gebruikelijk. Met verbouwde voeten in de periode 2019-'21 kon ik het zaagwerk toch weer probleemloos aan. De winter daarop liep toch anders, na het knotten van slechts enkele bomen forceerde ik mijn linkervoet die protesteerde met rood en dik. De revalidatiearts adviseerde mij rust, met zo mogelijk de voet omhoog. Tja, dat werd een klus voor Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) of ...

De lange rij bomen ontdaan van hun takken foto Gerda Spaander

Zorgvuldig omgegaan met de sneeuwkllokjes foto Gerda Spaander

Bij de laatste nieuwjaarswandeling, die ik alleen aan het slot bezocht voor de gemeenschappelijke borrel, sprak secretaris Eric Brouwer me nog aan over uitvoering van het knotwerk deze winter. Toen nog zonder dikke voet gaf ik hem aan dat zelf te doen. Na die paar bomen lag het dus anders en mailde ik hem twee weken later een 'noodkreet'. Hij organiseerde dat de Beheerswerkgroep onder leiding van Johan Vermin het werk oppakte als extra werk.

Uitvoering

Onzeker over de toch wel forse klus was het mijn twijfel of dat alles wel zou lukken. Johan kwam op 4 februari met 5 man en op 18 februari met 10 man/vrouw. Twee extra knotdagen voor de Beheerswerkgroep. Hij schreef zijn werkgroepleden nog: "Zeg maar tegen jullie partner dat dit echt de laatste keer is, dit voorjaar." Tussentijds kreeg ik nog een

middag een werkgroep lid met jirizaag en takkenschaar in actie, die niet op deze zaterdag kon.

Nu, ik zag deze dagen het werk van de knotters en stond verbaasd over de snelheid en de kwaliteit van het werk. Fantastisch! Gerda was nog bevreesd over het platlopen van een veldje sneeuwkllokken, maar ze stonden er nog 'allemaal', onbevreesd. De takken werden in het grasland gelegd/opgeslagen, wachtend op latere verwerking door ons. Het wordt uiteindelijk tot kachelhout verwerkt.

De Beheerswerkgroep werkt grotendeels met materiaal van SLZ. Zo kwam er een busje met aanhanger waarmee manschappen, korte ladders en jirizagen werden aangevoerd. Deels kwamen de mensen met auto of fiets. De jirizagen zijn interessant, nieuw materiaal dat sterk is

verbeterd ten opzichte van het spul dat tot voor 15 à 25 jaar geleden beschikbaar was. Het vierjarige hout ging daarmee snel van de knot. Ik werk vele jaren tevreden met beugelzagen, waarvan één met een kantelbaar zaagblad. Ooit met een oud type jiri gewerkt, al jaren niet meer onderhouden en nu bot en verroest. Misschien toch een nieuwe aanschaffen?

Leuk

De Beheerswerkgroep was me vrijwel onbekend, nooit ben ik op hun werk

geweest in de circa 30 jaar dat ik afdelingslid ben. De groep bazuint de eigen kwaliteit ook niet breed rond, is mijn indruk. Voor 't Heelblaadje kreeg ik sporadisch een verslag van werkgroeplid Ton de Koning†, die wel gevoel voor pr had. Ik kan me ook wel voorstellen dat een knotter niet meteen de pen hanteert. Hier wil ik benadrukken dat de groep in een goede sfeer een prima bijdrage levert. Dat beetje pr moet ik aan het slot van dit stukje toch even kwijt!

Hagedoornvlinder foto Niek Oele

In memoriam Johan de Jong

Hij is ons op 7 december jl. ontvallen (1941 - 2022).

Door Hans Peeters en Peter Boelee

Johan de Jong 50 jaar met de Kerkuil

Om zijn betekenis voor de Kerkuil kan niemand heen. Zoek in bibliotheken of op internet en je vindt tal van publicaties van zijn hand. Hij heeft ruim vijftig jaar met de Kerkuil geleefd en met geestverwanten gewerkt aan een succesvolle bescherming van deze kwetsbare vogel van het boerenland. Geestverwanten, zoals de honderden vrijwilligers die de boer op gaan om nestkasten voor de Kerkuil te plaatsen, te controleren en te onderhouden. En zeker ook de boeren zélf, die gastvrijheid bieden aan een paartje Kerkuilen op het erf en bereid zijn met soms kleine maatregelen op hun land, het leefgebied van de kerkuil te verbeteren.

Johan de Jong, een icoon in de Nederlandse natuurbescherming en vooral: kerkuilenbescherming. Laten we vooral nog even in herinnering brengen dat de Kerkuil uit een diep dal kwam en na de strenge winter van 1963 bijna uit ons land was verdwenen.

Met Vogelbescherming Nederland werkte Johan in de jaren negentig aan de uitvoering van het Soortbeschermingsplan Kerkuil. Eén van de doelstellingen was het bereiken van rond de 2.000 broedparen in muizenrijke jaren. Met 1.965 broedparen in het jaar 2000 werd dat aantal nagenoeg gerealiseerd. In de daaropvolgende decennia volgden er zelfs enkele piekjaren met meer dan 3.000 broedparen.

Voor Johan bleef de Kerkuil een wonder, hoeveel hij ook over de vogel leerde. Die verwondering over vogels en natuur heeft hem nooit verlaten. Of het nu een Krokus was die bezweek onder het gewicht van een hommelt of een groep overvliegende Kraanvogels. Misschien tekende dat ook wel zijn bescheidenheid. Dat de mens z'n plaats moest kennen in de natuur en niet de pretentie moest hebben erboven te staan.

Johan was een begeistert mens en deelde z'n liefde, kennis en verwondering over vogels en natuur met heel veel mensen, van jong tot oud en via diverse media. Hij is ons ontvlogen, als een Kerkuil in de nacht. Wij gedenken hem in eerbied en wensen zijn familie alle kracht en troost om zijn verscheiden te dragen. (Hans Peeters)

Johan de Jong bezocht voor hij gezondheidsproblemen kreeg, vaak Kerkuilwerkgroepvergaderingen in het hele land. Helemaal uit Beetsterzwaag in Friesland kwam hij ook naar de Zeeuwse

Kerkuilwerkgroep vergaderingen en soms bezocht hij onze vergaderingen.

Johan heeft veel boeken geschreven zoals Het Handboek dat we er nog vaak bij pakken. Zo heeft Johan jarenlang onderzoek gedaan naar kenmerken om het geslacht van kerkuilen te bepalen. Hij kwam erachter dat de afmeting van het dwarsbandje op de achtste handpen kon duiden op een man of vrouw. Ook aan de onderkant van de vleugel is het patroon af te lezen als man of vrouw. Op dit filmpje geeft hij daar één van zijn workshops over aan de Brabantse Kerkuilenwerkgroep:

https://www.youtube.com/watch?v=UpPbyTogzSM&ab_channel=MarkSloendreot

Ook het idee om een rollend buisje op de hectometerpaaltjes langs onze snelwegen te monteren om zo de Kerkuilen te verhinderen daarop te zitten en in de zuiging van vrachtwagens een zekere dood tegemoet te gaan, is van Johan de Jong.

<https://nos.nl/artikel/2215693-simpel-paaltje-is-redding-voor-de-kerkuil>

Wanneer hij bij ons op de Bevelanden op bezoek was mocht ik voor een slaappleaats zorgen en daardoor heb ik hem beter leren kennen. Ik ben ook wel eens in Ureterp bij hem thuis geweest.

Een stukje uit de Leeuwarder Courant van 10 december jl.:

“Bioloog en uilendeskundige Johan de Jong uit Ureterp is overleden. Hij is 81 jaar oud geworden. De Jong gaf jarenlang biologieles aan het Drachtster Lyceum. Naast zijn leraarschap deed hij onderzoek naar kerkuilen. In de jaren zeventig werd de Kerkuil met uitsterven bedreigd.

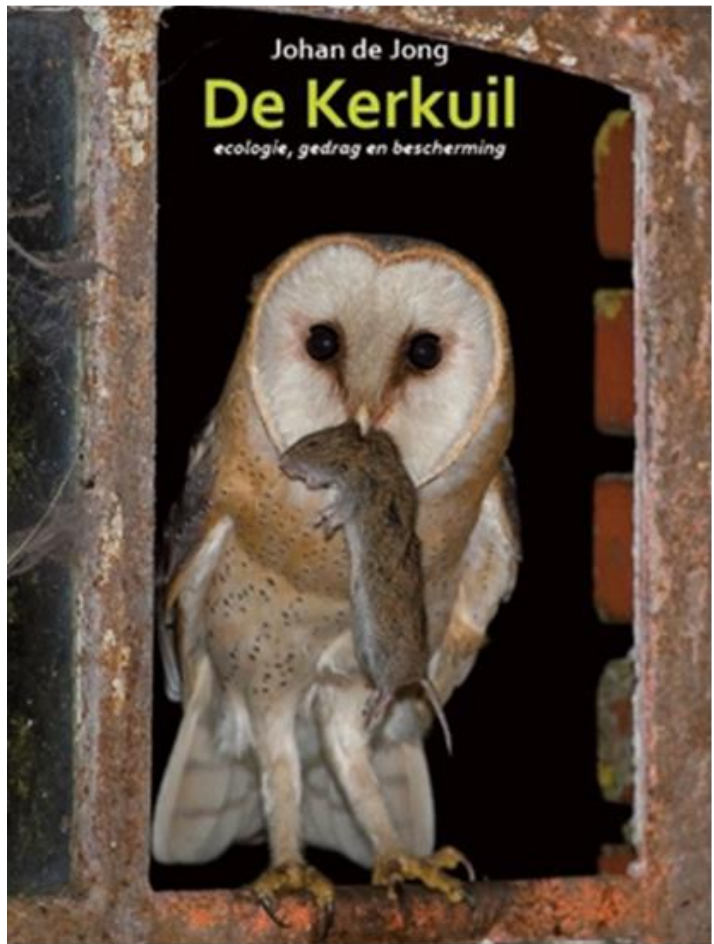
Na deze eerste kennismaking liet de Kerkuil De Jong niet meer los. In 1976 begon hij met nestwaarnemingen, ook bij Poppinga. In een schuiltent op 10 meter hoogte, voorzien van een rode lamp om toch nog iets te kunnen zien. Veertig nachten lang, van half elf tot half zeven. Johan de Jong vergaarde kennis, verzamelde een groep enthousiaste medebeschermers om zich heen, zorgde met die groep voor nestkasten in honderden boerschuren en hielp op die manier de Kerkuil er bovenop. Van een enkel broedpaartje in de jaren zeventig tot soms wel vijfhonderd bewoonde nestkasten, alleen al in Friesland.

Meerdere onderscheidingen

Voor zijn werk voor de Kerkuil kreeg hij meerdere onderscheidingen. In 2008 is hij opgenomen in de 'World Owl Hall of Fame', een internationale onderscheiding voor zijn inzet voor de kerkuil."

Peter: Op het onderstaande filmpje is te zien hoe Johan de kerkuilen in zijn provincie ringde. Hij was het later met mij eens dat de manier waarop er met de jonge kerkuilen in dit filmpje werd omgegaan niet meer van deze tijd was. En hij zou dat nu niet meer zo doen zoals op het filmpje van 2010: https://www.youtube.com/watch?v=QTMiSUHYK5c&ab_channel=Binne-LouwKatsma

Meer informatie over Kerkuilen in het algemeen en over Johan de Jong in het bijzonder kan je op de facebookpagina van Kerkuilenwerkgroep Nederland vinden.

KNNV Bevelanden

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging afd. Bevelanden

Bestuur:

- **Voorzitter:** Johan Eckhardt, Kon. Emmastraat 16, 4424 AA, Wemeldinge, 0113-621438, joh.eckhardt@zeelandnet.nl
- **Secretaris:** Eric Brouwer, Krabbendijke, secretaris@bevelanden.knnv.nl
- **Penningmeester/ledenadministratie:** Foort Minnaard, 's Gravenpolderseweg 56, 4462 CH, Goes, 0113-257445, fminnaard@kpnplanet.nl
- **Lid planologie:** Femke van den Berg, Brakstraat 1, 4331 TM Middelburg, 0118-624435, fvandenberg@derechteradvocaten.nl

Werkgroepen:

Beheerswerkgroep: Johan Vermin, 0113-639620, vermijn@kpnmail.nl
Vogelwerkgroep: Cees Lavooy, 0113-220409, vwg_ledenadm@zeelandnet.nl
Plantenwerkgroep: Justus v.d. Berg, 0113-271210, justusvandenberg@kpnplanet.nl
Contactpersoon Paddestoelenwerkgroep: Ruud Lie, 0115-451585, ruud.lie@kpnmail.nl
Contactpersoon Strandwerkgroep: Ely Jacobusse, 06-29835816, ellyjacobusse@gmail.com
Contactpersoon zoogdieren: Nanning-Jan Honingh
Contactpersoon planologie: Femke van den Berg
Contactpersoon Atlasproject Nederlandse Mollusken: Harry Raad

Lidmaatschap:

Contributie **leden** vanaf 17 jaar € 32,50 per jaar, huisgenoten € 10,- per jaar.
Contributie **donateurs** minimaal € 14,- per jaar, huisgenoten minimaal € 2,50 per jaar.
Donateurs zijn geen lid van de landelijke KNNV.

Betaling contributie a.u.b. voor 1 maart van het jaar op IBAN NL20 INGB 0003 9394 12 t.n.v. KNNV Beveland te Goes

Adreswijzigingen e.d. a.u.b. doorgeven aan de ledenadministratie: Foort Minnaard, 's Gravenpolderseweg 56, 4462 CH, Goes, 0113-257445, fminnaard@kpnplanet.nl

Website:

KNNV Afdeling Bevelanden: <https://bevelanden.knnv.nl/>
Agenda KNNV Afdeling Bevelanden: <https://bevelanden.knnv.nl/agenda/>
KNNV Vogelwerkgroep: <https://vwgbevelanden.knnv.nl/>
Agenda KNNV Vogelwerkgroep: <https://vwgbevelanden.knnv.nl/agenda/>
e-mail: webmaster@bevelanden.knnv.nl

DRUKWERK

**Koninklijke
Nederlandse
Natuurhistorische
Vereniging / afd. Bevelanden**

Redactieadres: Zuidpolderdijk 4, 4435 PW Baarland